

Benedictsen, Aage Meyer, 1866-1927

Aage Meyer Benedictsen – de undertrykte nationer tolk (sådan står der i hvert fald på hans mindesten og sådan var mandens virke).

I 1866 fik ægteparret Filip Ferdinand Meyer og Anne Marie Benedictsen en søn, som fik navnet Aage Meyer Benedictsen. Faderen var af jødisk var grosserer og moderen var islandsk født og skuespiller ved det Kgl. Teater. Kun den ene bedstemoder Anna Marie Frahm var dansk, og familien var ganske vel integreret i det københavnske bedsteborgerskab.

Tidligt drev sømandsblodet ham ud. 13 år gammel forlod han skolen og stak til søs. Han nåede til Island, for at gæste sin moders hjemstavn. En kvæstet finger måtte behandles på Garnisons-sygehuset i København, i den forbindelse overtalte hans søskende ham til at få en studentereksamen fra Hauchs Skole i 1886.

Først læste han medicin, derpå gik han over til sprogstudierne. Dengang var han stærkt politisk interesseret og ivrig i Venstres kamp mod Estrups provisorier. Hans glødende frihedstrang gjorde ham senere til de undertrykte folks talsmand.

Studierne strakte sig fra forelæsninger i København, Moskva, Leipzig, ligesom han på sine rejser drev selvstændige sprogstudier og ydede et fremragende arbejde ved udforskningen af ukendte dialekter.

Kandidat blev han aldrig – egentlig uden egen skyld; da han meldte sig til eksamen i København, var hans fag så specielt, at Universitetet ikke havde lyst til at stille en eksaminator. Ergo forblev han "student" resten af livet. Det var en medvirkende årsag til, at han ikke fik det professorat, som han var kvalificeret til.

Benedictsen ejede en stadig udvidende og fantastisk sprog- og talefærdighed: Statsråd Koefoed fortæller i bogen "50 år for Rusland" om, hvordan Aage blev udvalgt som officiel bordtaler under en stor fest, hvor der skulle holdes skåltale for enhver af selskabets gæster i nøjagtig rækkefølge efter rang og stand på russisk; så gjorde det mindre, at han begik et par småfejl og kaldte en gammel barnepige for en elsket barnepige.

Hans rejser førte ham rundt i en stor del af verden: Island, Finland, Rusland, Polen, Tyskland, Albanien, Bulgarien, Armenien, Kurdistan, Kaukasus, Persien, Syrien, engelsk og hollandsk Indien, Irland, Frankrig og Spanien. Han var noget lig den evige jøde.

Udbyttet af rejserne skulle ud til de fjerneste afkroge, som det skete ved oversættelser fra finsk, ved Folkeuniversitetsforedrag, artikler og bøger, såsom: "Finnerne og deres land", 1891, "Et folk, der vågner" Litauen, 1895, "Armenien" 1925 og 1927.

I 1889 var Aage, søster Olga (skuespiller) og dennes veninde Jeanette Schönheyder van Deurs på selskabsrejse til Nordhavene med fragtdamperen "Danmark" På turen faldt de fleste fra i Skotland, men Aage og Jeanette holdt ud; det gjorde de hendes liv ud. Hun, der var en poetisk sjæl, blev nu sin mands medarbejderske.

I 1891 holdt de bryllup; de fik kun 7 år sammen. For medens Aage var på en rejse, ramtes Jeanette af alvorlig sygdom og døde kort efter. Ved jordefærden Fra Gentoft Kirke fandt Aage det rigtigst at benytte kirkens våbenhus til højtideligheden. Talere var valgmenighedspræst Bjerre, toldforvalter Ivar Berendsen og dr. phil Gudmund Schütte.

Jeannettes død næsten knuste ham, men han rettede sig og fandt helse i arbejdet gennem Folkeuniversitet. I enkemandstiden var arbejdet den medicin, der lindrede sorgen.

Centralt blev arbejdet for armenierne. Den tyrkiske sultan Add-ul-Hamid havde allerede i 1884 fattet den djævelske plan helt at udrydde dette værgeløse folk.

Sammen med den tyske menneskeven dr. Lepsius iværksatte han en hjælpeaktion. I 1902 stiftedes foreningen "De danske Armeniervenner" på hvis initiativ Karen Jeppe, der fik hædersnavnet "Armeniens ukronede dronning", udsendtes til Armenien. Det forhindrede desværre ikke de helt store massakrerer under første verdenskrig.

Hans indsats i Islands Samfund blev stordåd. Kravet var, at Island skulle stilles fuldstændig frit. Som søn af en islandsk mor slog han til lyd for Islandssagen ved at bygge bro. Højskolebladet bragte i 1915 en stor artikel herom.

I 1916 stiftede han sammen med prof. Finnur Jónsson, statsminister [Zahle](#) og dr. phil. Arne Møller "Dansk Islandsk Samfund". Alt i alt havde Benedictsens indsats meget at sige for den fordragelighedens ånd, som gjorde en ende på forfatningsstriden ved Unionsakten i 1918.

For sønderjydernes nationale kamp havde han et varmt og åbent sind. Den kamp blev ikke hans egentlige virkefelt, fordi Armenien og Island optog ham så stærkt. Dog vandt han sig et skattet navn i Sønderjylland ved sine foredrag.

På Videvang fejrede han genforeningsfest med sønderjyden redaktør [Anders Lebeck](#) og dr. Gudmund Schütte som talere. Det faldt i tråd med sønderjydernes egen stræben efter at hævde de nationale menneskerettigheder og gavnede den.

I 1912 fandt han sin virkelige helse for sin hjertesorg. Han ægtede den vestjyske lærerinde Katrine Andreassen, fra Dejbjerg. Hun var datter af en til kongeriget indvandret sønderjyde. Hun skabte ham et nyt lykkeligt hjem og hjalp ham både i armeniersagen og islandssagen.

For Katri (det var hans kælenavn for hende) var København langt væk. Derfor købte de noget hedejord i Trolldede i Hardsyssel, hvor de plantede Jeanette-plantagen til minde om hans første hustru. Der byggede de fritidsbeboelsen Videvang, som stadig er i familiens eje.

I 1927 blev Aage Meyer Benedictsens alvorligt syg og døde. Almindelig kirkelig begravelse ønskede og fik han ikke. Han blev brændt ved Katris høj, hvori urnen indsattes. Ved båren talte daværende udenrigsminister L. Moltesen, som på gammeltestamentelig vis fremhævede, at ligesom Moses var Aage den, der skulle frelse de lidende folk og gjorde det.

Moltesen sluttede: "Vi, dine venner, siger dig, Aage Meyer Benedictsens, tak for alt, hvad du har været for os og de undertrykte og lidende, og vi ønsker din hustru: "glæde i sorgen"."

På kæmpehøjen "Katris Høj", står nu omkranset af egekrat en stor natursten, som er fundet på "Videvang". Den bærer indskriften – "Til hæder for de undertrykte Nationers tolk, den lysende ånd, stridsmand god".

At besøge Videvang den 25. april 2005, hvor alt venter på forår, var noget særligt. Min hustru og jeg fandt stedet og dets ejer og fik lov til at bese gravhøjen; for der kommer jo altid folk, blev der sagt.

Tilbage på Videvang sagde vi tak for besigtigelsen. Ejerens mand ville nu vide, hvorfra jeg havde den bog, som jeg medbragte; for den havde dedikation, hvilket jeg benægtede, men jeg måtte samtidig indrømme, at min moster, som hedder Kathrine, havde fået den af fru Benedictsens i 1963. Det var skrevet på side et.

Nu ville ejerens mand vide, hvem jeg kendte på disse kanter. Mit svar var: "Min mor er fra Stengaard i Sædding og en af mine oldemødre er fra Faurby", hvortil fru Schmidt Hansen replicerede: "A æ osse fra Faurby".

Og minsandt om ikke Udenrigsministeriet i september 2006 afholdt seminar på ambassaden i Vilnius, Litauen om Benedictsens i anledning af 140 året for hans fødsel. Ambassadør Eva Janson sluttede sin velkomsttale til seminariet med bl.a. følgende: "Jeg tror Benedictsens bestræbelser var

medvirkende til at gøre danskerne forståeligt, hvorfor Danmark anerkendte Litauen efter første Verdenskrig. Jeg tror også, at litauerne efter 50 års kommunistisk og nazistisk besættelse stadig kan lære om deres egne rødder ved at studere Benedictsens arbejder. Derfor fejrer vi ham nu.

Samtidig inviterede den danske ambassade undergraduates til at skrive et 3-5 sideres essay på engelsk eller dansk om Benedictsens og hans betydning for Litauen." Prisen bliver en betalt kulturweekend tur til Danmark, hvor vinderen vil få lejlighed til at mødes med pårørende til Benedictsens."

Hans Stengaard Jessen

Litteratur: Aage Meyer Benedictsens. De undertrykte nationers tolk. Nyt Nordisk Forlag, 1934.